

Gossos 'terapeutes'

El 'Bati' amb la seva educadora Irene Fuentes

/ FREDDY DAVIES

Les teràpies assistides amb gossos s'expandeixen com a eina sociosanitària per a la implementació de capacitats i la millora d'estats d'ànim i de salut en col·lectius com la tercera edat, supervivents de violència masclista o persones amb diversitat funcional

Marta P. Santos | @MPerezSantos

El Bati arriba animat a la Residència Orblanc, a Santa Coloma de Gramenet, on cada dijous comparteix una hora de teràpia amb persones grans. No és gaire habitual veure gossos amb les seves característiques físiques practicant aquesta activitat. Solem trobar-hi llauradors, golden retrievers, pastors belgues o malamuts d'Alaska, triats pel seu suposat caràcter tranquil i gran intel·ligència.

El Bati, diminutiu de Batman, no obedi a cap norma. Aplica encantat els seus dots terapèutics, saludant amb efusivitat i afecte cada membre del grup. Irene Fuentes, la seva educadora, ens explica: "Cal potenciar les capacitats de cada gossa. Algunes saben fer un munt de trucs, altres són més afectuoses, altres més pacients. El Bati és petit i tranquil, pot pujar damunt d'una persona major, i en general els encanta. Amb un gos gran no podem fer això".

Diversos estudis i recerques han certificat que la posada en pràctica de teràpies amb gossos implementa diferents capacitats, millora l'estat d'ànim o redueix l'ansietat i l'estrès. Accions com pentinar o acariciar un gos redueixen la pressió arterial. Abraçar-los i sentir la seva escalfor i respiració ajuda a disminuir la hipertonia o l'espasticitat en pacients amb paràlisi cerebral. L'expansió d'aquestes teràpies, que s'empren per acompanyar col·lectius que van des de menors en centres residencials d'acció educativa (CRAE) de la Generalitat fins a persones empresonades, víctimes de violència masclista, amb diversitat funcional o de la tercera edat, entre d'altres, contrasta amb una absència de marc regulador específic.

Acompanyen les supervivents de violència masclista

La Fundació Mariscal ofereix cursos d'entrenament de gossos per a dones »

» que han patit situacions de violència masclista arreu de l'Estat espanyol, i els converteix en si mateixos en una teràpia per a les alumnes. No només s'ensenya la supervivent a educar el gos, sinó que serveix com a model apoderador i terapèutic. El projecte es localitza a Madrid, una de les tres comunitats autònomes que, juntament amb Múrcia i Aragó, reconeixen i inclouen els gossos dedicats a teràpia, acompanyament o protecció en la categoria de gossos guia o d'assistència.

A aquestes dones, la companyia de l'animal els permet dur a terme algunes gestions del dia a dia amb més seguretat. Encara que el gos no sigui agressiu, és capaç de reaccionar davant una paraula clau que la persona a la qual acompanya utilitzarà en una situació de risc. Aquesta reacció espanta prou l'agressor, qui desisteix en la majoria de casos. "El que passa és que necessites que siguin les dones les que eduquin el gos, i això costa diners", explica Fuentes, que aviat rebrà una formació en aquesta fundació. "Aquestes persones han de completar el curs d'educadora canina i d'especialització en gossos *pepo* (gossos que acompanyen supervivents de violència masclista)", afegix. Cada curs, en qualsevol entitat, normalment té un cost d'entre 2.000 i 3.000 euros i solen durar uns sis mesos. Per a les persones que han travessat situacions de violència masclista, la despesa podria ser encara major, ja que l'entrenament-teràpia es pot perllongar durant anys. Aquesta inversió de diners en la seguretat o la salut d'una mateixa és quelcom privatiu per a la gran majoria. A Catalunya, les institucions públiques no han mostrat interès, fins avui, a oferir recursos a entitats que administrin aquest tipus de teràpies. Tampoc no es facilita la integració de la teràpia assistida amb gossos com a eina alternativa en associacions que proporcionin serveis a col·lectius en risc d'exclusió. El total de les subvencions que destinen l'Ajuntament de Barcelona i la Diputació de Barcelona a entitats que promouen o ofereixen aquest tipus de teràpia no superen els 6.000 euros, es queixen.

Un cas paradigmàtic és el de Silvia González, supervivent de violència masclista qui el 25 de setembre de l'any passat va presentar una petició amb més de 125.000 signatures davant del Parlament Navarrès. Amb aquesta iniciativa, pretén que es consideri la seva gossa, Sugui, com a gossa d'assistència. Per això, seria necessari modificar la llei foral de violència de gènere o la Llei foral 3/2015, que regula la situació dels gossos d'assistència. El 14 de febrer, la Cambra Foral de Navarra va impulsar una moció en la qual s'instava el govern navarrès a promoure un projecte d'acompanyament caní a dones víctimes del masclisme. Tot i que en aquesta instància no es fa referència explícita al cas de González, l'objectiu final és que es revisin les lleis que regulen

Una iniciativa ciutadana reclama canvis legislatius per permetre que els gossos terapeutes puguin accedir al transport públic

l'acompanyament de gossos a dones en casos com el seu, i alhora s'implementin els canvis legislatius necessaris per aconseguir l'accés d'aquests gossos assistencials a zones on encara estan vetats.

Gossos amb potencialitat

Al Bati l'esperen un grup d'una desena d'usuàries. Entre elles la María, que arriba l'última i entra precipitada. "Jo sempre he tingut gos, me'ls estimo molt. Fan molta companyia i donen molts ànims. Mira que llest que és", i li tira una pilota que roda fins a l'altra punta de la taula. El Bati corre per tornar-la. "La

veritat és que passem una bona estona, marxem content d'aquí", diu en Paco, un altre usuari de la residència. Al Basilio li costa més interessar-s'hi, però quan la Irene proposa activitats, finalment està

atent i hi participa. "En els casos en els quals les usuàries tenen mobilitat i estem treballant el sistema cognitiu i motriu, el gos és un element motivador per aconseguir els objectius", diu la terapeuta.

En sortir de teràpia, el Bati i la Irene marxen a casa. Ella comenta: "Som companyes de feina, no és que treballi per a mi. A més, viu amb mi". Així és com treballen a Boskan Teràpies Integratives, associació amb la qual col·labora. Fundada l'any 2016, aquesta entitat proporciona teràpia assistida amb gossos a diferents col·lectius. "Ens agrada que cada tècnic treballi amb el seu propi gos, perquè és la millor manera que estiguin sans i equilibrats, que siguin feliços, i no uns gossos que només s'utilitzen", comenta Elisa Bonich, presidenta de l'associació. "A Catalunya no existeix un marc

L'associació Boskan Teràpies Integratives, fundada l'any 2016, proporciona teràpia assistida a diferents col·lectius

legal que empari el benestar d'aquests animals. Hauriem de cenyir-nos a la figura de la mascota i a la normativa que marqui l'ajuntament de torn sobre aquest àmbit". I afegix que, "amb l'única cosa que podem cobrir-nos, és amb una assegurança de responsabilitat civil, i no hi ha gaires companyies que t'ho facin excepcionalment per al treball. Ni tan sols es considera, perquè no és rendible, ni tampoc està en l'imaginari col·lectiu".

Professionals sense marc legal

La majoria de les professionals de la teràpia assistida amb gossos procedeixen del camp de la psicologia o de l'educació canina. "Cal ser tècnic en intervenció assistida amb animals per poder practicar aquesta activitat, encara que ara mateix els títols no estan regulats",

El gos 'Bati' a la residència Orblanc de Santa Coloma de Gramenet

/ FREDDY DAVIES

/ BOSKAN TERÀPIES INTEGRATIVES

declara Bonich. A l'hora de formar professionals tornem a trobar-nos amb un buit que cobreixen entitats particulars, oferint formacions al marge del sistema educatiu partint de la seva pròpia experiència, coneixements i recursos. Bonich ens diu, referint-se a les subvencions que els podrien facilitar aconseguir els seus objectius: "Nosaltres n'hem sol·licitat moltes i ens les han rebutjat en favor d'altres entitats amb projectes diferents, que tenen a veure amb la diversitat funcional però no amb la teràpia amb animals".

A l'hora de desenvolupar aquestes teràpies, la tècnica necessita treballar conjuntament amb una psicòloga, una educadora, una fisioterapeuta o qualsevol altra especialista que conegui la usuària i sàpiga què necessita i com pot aplicar les diferents propostes. "El tècnic i l'especialista redacten un projecte a quatre mans. Després, la missió del tècnic serà acompanyar el gos per aconseguir aquests objectius de forma col·lectiva", explica la presidenta de Boskan. ●

Un buit legal que dificulta l'extensió del gos-teràpia

A Catalunya, la legislació vigent relacionada amb els gossos dedicats a la teràpia, l'acompanyament o amb l'entorn professional que sorgeix d'aquestes pràctiques és gairebé inexistent. La normativa, recollida a la Llei de l'accés a l'entorn de les persones amb discapacitat usuàries de gossos d'assistència, tan sols reconeix la capacitat dels nostres *millors amics* com a mascotes i no com a potencials terapeutes, excepte en el cas dels gossos d'assistència, com els que guien persones amb discapacitat visual o auditiva. Els gossos destinats a altres tipus d'acompanyaments o teràpies no són considerats assistencials. El buit legal impedeix que aquests animals estiguin protegits o que puguin seguir les seves usuàries

de manera habitual i accedir als espais on elles ho requereixin, com ara el transport públic.

Per a algunes especialistes del sector, aquesta realitat alenteix el desenvolupament de les professionals, així com les pràctiques de teràpia, i dificulta l'accés de les possibles usuàries a teràpies en les quals intervinguin gossos. Queda per veure, per tant, si un canvi normatiu facilitarà que les persones que investiguen amb aquest tipus de teràpies tinguin més finestres d'oportunitat per aprofundir en els múltiples beneficis de compartir les nostres vides amb aquests animals. Sabent ara, a més, que és possible aplicar terapèuticament les capacitats i habilitats canines.